

วิจารณ์และแนะนำหนังสือ

Information for Development Planning : Report of the Seminar on Information for Development Planning, Pattaya, Thailand 23-27 January, 1978.
Edited by Vijita B. de Silva, Bangkok : United Nations Asian and Pacific Development Institute, 1979. iv + 261 pp. Appendixes, figures, Tables.

รายงานการสัมมนาเรื่อง “ข้อมูลสำหรับการวางแผนเพื่อการพัฒนาประเทศ” นี้จัดโดยสถาบันเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชียและแปซิฟิก (UNAPDI, Bangkok) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์* (NIDA, Bangkok) และศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (IDRC, Canada) ที่พัทยา ชลบุรี ตั้งแต่วันที่ 23-27 มกราคม พ.ศ. 2521 ผู้ทำหน้าที่เป็นบรรณาธิการของรายงานการสัมมนาครั้งนี้คือ Ms. Vijita B. de Silva บรรณาธิการประจำสำนักงาน UNAPDI, Bangkok (ซึ่งในปัจจุบันนี้น่วงงานคังกล่าวให้กับและอยู่ที่กัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523)

ดร. วิญญา วิจิตรวิทยากร ในฐานะผู้อำนวยการของ UNAPDI ได้แสดงไว้ในคำนำถึงวัตถุประสงค์ของการจัดสัมมนาครั้งนี้ว่า เป็นการเริ่มให้มีการอภิปรายร่วมกันในระหว่างกลุ่มผู้ใช้ข้อมูล และผู้ผลิตข้อมูล เพื่อการระดมสมองเพื่อหาทางชี้ชัด แนวทางที่ยกต่อๆ กัน การจัดการข้อมูลเพื่อการพัฒนาประเทศ ศึกษา ถึงสภาพนปฐมที่ประสบอยู่ และแสวงหามาตรการอันเหมาะสมที่จะช่วยแก้นปฐมที่เหล่านั้น ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วยข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ซึ่งเป็นนักวางแผนและกำหนดนโยบาย นักวิชาชีว์ นักสถิติ และนักสันเทศ (Information Specialists) วิทยากร (Resource Persons) และผู้ทรงเกตุการณ์จากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากต่างประเทศ 8 ประเทศในภูมิภาค ของ ESCAP ซึ่งได้แก่ประเทศไทย ปากีสถาน พลีบีนัส มาเลเซีย ศรีลังกา อินเดีย อินโดนีเซียและประเทศไทย รวมทั้งหมด 35 คน

* ขณะนั้นศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ชูโภ ดำรงอธิการคี

รายงานสัมมนาฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ภาค ภาคแรกกล่าวถึงการอภิปรายสัมมนาจากผู้เข้าร่วมประชุมและข้อเสนอแนะต่างๆ ภาคที่สองเป็นการเสนอข้อสนเทศเพื่อการพัฒนาซึ่งเป็นกรณีศึกษาของประเทศไทย ประเทศไทยในโคนีเซีย และประเทศไทย ที่ลังกากตามลำดับ ภาคสุดท้ายเป็นการบรรยายของวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการสัมมนา

ภาคที่หนึ่ง : เป็นการอภิปรายและสรุปข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม เริ่มทันทีว่า “การให้ความรู้ที่สำคัญกับข้อมูลและข้อสนเทศ (Data and Information) ที่ใช้ในการพัฒนาประเทศไทย” กล่าวถึงความต้องการข้อสนเทศและการขยายความต้องการที่สมพนธ์กับหลักการและวิถีทางในการวางแผนเพื่อการพัฒนาประเทศไทย กิจกรรมต่างๆ ของการวางแผนและบรรยายภาพของวินิจฉัยสั่งการ การจัดทำและการกระจายการใช้ข้อสนเทศในส่วนของนักวางแผนและนักสนเทศ ข้อจำกัดของแหล่งสนเทศ ความต้องการข้อสนเทศเฉพาะเจาะจง ประเภทและชนิดของข้อสนเทศ บริการและระบบข้อสนเทศ (Information Systems) เทคโนโลยีและระบบคอมพิวเตอร์กับการบริหารข้อสนเทศ การสร้าง wang ข้อสนเทศ (Networks) การผันเข้า (Information transfer) และการแลกเปลี่ยนข้อสนเทศในระดับชาติ พร้อมทั้งสรุปข้อเสนอแนะต่างๆ 10 ประการในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับข้อสนเทศเพื่อการวางแผนพัฒนาประเทศไทย ได้แก่ การกำหนดกลยุทธ์เฉพาะ ของข้อสนเทศและความต้องการของผู้ใช้ การกำหนดนโยบายข้อสนเทศระดับชาติ การควบรวมนามานุกรมของข้อสนเทศระดับชาติ การแต่งตั้งคณะกรรมการข้อสนเทศระดับชาติ การเอื้ออำนวยให้มีการอภิปราย แสดงความคิดเห็นระหว่างผู้ใช้ ผู้ผลิต และผู้ให้บริการข้อสนเทศ การสร้างโปรแกรมฝึกอบรมสำหรับนักวางแผนเพื่อส่งเสริมประโยชน์จากข้อสนเทศ และโปรแกรมฝึกอบรมสำหรับนักบริหารข้อสนเทศ การสำรวจการผลิตข้อมูลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริการข้อสนเทศ การกำหนดนโยบายข้อสนเทศระดับภูมิภาค การย้ำและเพิ่มพลังในการสร้างฐานข้อสนเทศทางวิชาการในกลุ่มประเทศไทยที่กำลังพัฒนา และบทบาทของสำนักงานสถิติแห่งชาติของประเทศไทยในการ

ประเมินค่าของข้อมูลทางสถิติสำหรับหน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่เป็นผู้นำข้อมูลเหล่านั้น มาปฏิบัติงาน บทสุคทัยของภาคี บรรณาธิการ “ได้แสวงหารากมี” (Paradigm) ของข้อมูล ข้อสนเท็จและการวางแผน เป็นการสรุปแนวคิดในหลักการและสถานภาพ ของข้อสนเท็จเพื่อการวางแผน กล่าวถึงลักษณะและความสำคัญของข้อมูลและข้อ สนเท็จ ลักษณะของระบบข้อสนเท็จ วิเคราะห์โครงสร้างของระบบด้วยการเสนอในรูป ของวงจรข้อสนเท็จ (Information cycle) และ การเสนอแนวทางการวางแผนและวงจร ของข้อสนเท็จทั้งในค้านผู้ใช้และผู้ผลิต

ภาคที่สอง เป็น กรณีศึกษาของประเทศไทย ๗๓ ประเทศไทยเกี่ยวกับการวางแผน หรือการพัฒนาประเทศไทยและข้อสนเท็จที่ใช้ เริ่มด้วย “ความจำเป็นในการนำข้อสนเท็จมา ใช้เพื่อการวางแผนของประเทศไทย” ผู้เสนอรายงานการศึกษา คือ รศ. ดร. จำลอง อติกุล และ รศ. ดร. ประสาท คงยิ่งคุรี จากคณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์ กล่าวถึงขั้นตอนการวางแผน ความท้องการข้อสนเท็จ แนวทางในการ วางแผนพัฒนาในระดับชาติ ระดับภาค และระดับจังหวัด การเสนอแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การวางแผนที่กำลังเป็นอยู่ในขณะนี้ กลยุทธ์ต่างๆ และสรุปข้อเสนอแนะ กรณีศึกษา ประเทศไทยที่สอง เป็น “การศึกษาความต้องการข้อสนเท็จเพื่อการวางแผนของประเทศไทย อินโดนีเซีย” Mr. Hanato Sigit และ Mr. Bintoro Tjokroamidjojo จากสำนักงานสถิติแห่ง ชาติของอินโดนีเซีย กล่าวถึงโครงสร้างของสถาบันต่างๆ โครงสร้างทางการปกครอง สถาบันของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนและการกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนา ระดับชาติสำหรับแผนพัฒนาช่วงที่ 2 ในระยะ ๕ ปี ๑๙๗๔/๗๕—๑๙๗๖/๗๗ กิจกรรมการเผยแพร่ข้อสนเท็จเพื่อการวางแผน พัฒนาการและประเทศไทยของข้อสนเท็จและข้อมูลทางสถิติ ในประเทศไทยอินโดนีเซีย กรณีศึกษาประเทศไทยสุคทัยคือ “กรณีศึกษาของประเทศไทยครึ่งล้าน” ซึ่ง Mr. Hiran D. Dias จากมหาวิทยาลัยโคลัมโบ ประเทศไทยลังกาเป็นผู้เสนอรายงาน ศึกษา ความสำคัญของการวินิจฉัยสังการและข้อสนเท็จเพื่อการพัฒนา ใจวางแผน ที่เกี่ยวกับค้าน

การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง การศึกษา การสาธารณสุข การปักครองท้องถิ่น การประสานงานการวินิจฉัยสั่งการในระดับชาติ ความต้องการข้อมูลเทคโนโลยีและแหล่งสนับสนุนต่างๆ นโยบายข้อมูลนักวิเคราะห์ และความต้องการข้อมูลทางเศรษฐกิจ การสำรวจและรายงานทางเศรษฐกิจ ภายในประเทศ

ภาคที่สาม เป็นการอุดหนุนที่มีความต้องการข้อมูล “ข้อมูลสำหรับการวางแผน การใช้ข้อมูลและการวินิจฉัยสั่งการ” ผู้เสนอบทความคือ Mr. G. Uswatte-Aratchi จาก Division of Planning for Development ของ ESCAP กล่าวถึงสภาพความจำเป็นและความสำคัญของข้อมูลเพื่อการวางแผน การจัดการและการตัดสินใจ....

“....this need for economy – wide information systems from attempts at centralised planning and policy formulation.... The nature of the information requirements differ again in the nature of the planning activity itself.” (p. 197).

บทความที่ 2 เสนอโดย Mr. John L. Woods ผู้อำนวยการของ Development Training and Communication Planning, Bangkok ได้ให้ “ความสำคัญของการสารสื่อสาร” ซึ่งในที่นี่ “is defined as being the meaning and results of a flow of information.” (P. 201) แบ่งประเภทของข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อขบวนการวินิจฉัยสั่งการ 5 ประเภทได้แก่ ข้อมูลทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ ทางวิชาการ ทางสังคมและทางการบริหาร สรุปขึ้น ตอน 7 ประการ ในการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์สำหรับการสื่อสารเพื่อการวางแผนพัฒนาประเทศ

บทความที่ 3 Ms. Vijita B. de Silva กล่าวถึง “อิทธิพลทางสังคมและทางการบริหาร ที่มีผลกระทบต่อการจัดทำข้อสันนิษฐาน”

.... “the flow of information is perceived as a form of influence and the control of it as a source of power, governments, organizations, individuals all have stakes in information resources....” (p. 211)

บทความที่ 4 : ผู้แทนจาก Data for Development, France คือ Mr. Owe Salomonsson เป็นผู้เสนอบทความเกี่ยวกับ “การคัดเลือกข้อมูลการจัดการและการบริหารข้อมูล” กล่าวถึงการใช้ข้อมูลทางเศรษฐกิจและการวางแผน ผู้ผลิตข้อมูลทางเศรษฐกิจ บัญชาความต้องการข้อมูลในรูปแบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเพื่อการพัฒนาประเทศ

บทความที่ 5 : บรรณาธิการได้เสนอเรื่อง “ระบบข้อมูลทางบรรณาธิกรณ์” (Bibliographic information systems) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างเบื้องต้นของระบบข้อมูลทางเศรษฐกิจ การผันผ่า และการควบคุมภายในระบบข้อมูลทางเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนบริการข้อมูลทางเศรษฐกิจ (Information services) ที่ดำเนินงานอยู่ในภูมิภาคของ ESCAP ในปัจจุบัน ยั่งยืนและคงทนในระบบข้อมูลทางเศรษฐกิจ ระบบได้แก่ระบบการจัดการและการควบคุมการคัดเลือกข้อมูลทางเศรษฐกิจ การดำเนินงาน การวิเคราะห์ข้อมูลทางเศรษฐกิจ การเรียกใช้ค้นหาข้อมูลทางเศรษฐกิจ การสื่อสาร และบริการต่างๆ สำหรับผู้ใช้

บทความที่ 6 เสนอโดยศาสตราจารย์ ดร. ศรีศักดิ์ จำรูญ นำเสนอ เกี่ยวกับ “การนำเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์มาใช้ในการสร้างฐานข้อมูล” เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการข้อมูลทางเศรษฐกิจ ลักษณะเด่นคือของขบวนการข้อมูลทางเศรษฐกิจ ความถูกต้องและรวดเร็ว การของอุปกรณ์ต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกและความสะดวกท่อผู้ใช้และผู้บริหารข้อมูลทางเศรษฐกิจ

บทความที่ 7 เป็นเรื่อง “การสร้างระบบข้อมูล” (Data networking) ผู้เสนอบทความคือ Mr. Owe Salomonsson

บทความที่ 8 เกี่ยวกับ “ระบบข้อมูลทางเศรษฐกิจและบริการข้อมูลทางเศรษฐกิจต่างๆ ที่ดำเนินงานอยู่ในหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติ” Mr. Raymond Aubrac ผู้แทนของ IDRC, France ได้อธิบายถึงลักษณะสำคัญบางประการของระบบข้อมูลทางเศรษฐกิจและ บริการข้อมูลทางเศรษฐกิจของระบบและ การให้บริการในระดับต่างๆ ให้แก่บริการห้องสมุด บริการบรรณาธิกรณ์ บริการคลังข้อมูล (Data banks) ระหว่างประเทศ ส่วนบทความสุดท้ายนี้ Mr. Aubrac ได้กล่าวถึง “ความสมมติฐานในการแลกเปลี่ยน และการพัฒนาในระดับชาติ และในระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่

พัฒนาแล้ว” แนวโน้มของความร่วมมือประสานงานในระดับประเทศ ข้อจำกัดที่สำคัญคือความไม่แน่น่ำให้มีการตั้งโครงสร้างระบบข้อมูลเทคโนโลยีในระดับชาติของประเทศไทยที่กำลังพัฒนาของแต่ละประเทศ การร่วมกันจัดทำระบบข้อมูลเทคโนโลยีและบริการข้อมูลเทคโนโลยีที่จะมีผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจของโลก และในระดับระหว่างประเทศและเน้นการสร้างบริการที่มุ่งไปสู่ผู้ใช้ข้อมูล

ดังนั้นเมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า บทความและเอกสารประกอบการสัมมนาที่สำคัญที่สุดอยู่ในรายงานการสัมมนาเพิ่มเติมนี้ ในเบื้องต้นเนื้อหาแล้วนั้นยังคงทันสมัย และมีประโยชน์อย่างยิ่งมาก โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับวงวิชาการพัฒนาบริหารศาสตร์ซึ่งมีความก้าวหน้าท่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง จุดเด่นของรายงานการสัมมนาอยู่ที่บรรณาธิการสามารถเลือกสรร รวบรวมประเด็นที่สำคัญที่สุด เกี่ยวกับข้อมูล (Data) ข้อมูล (Information) และการวางแผนเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Development Planning) เข้ามาประสานด้วยกันอย่างมีระบบ ทำให้ผู้ที่อยู่ในวงการที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายวางแผน นักบริหาร นักวิชาการ ผู้ผลิต และผู้ให้บริการข้อมูลเทคโนโลยีภาพของบทบาทเฉพาะส่วนของตน ที่มีต่อส่วนรวมได้อย่างชัดเจน แจ่มแจ้ง สามารถเข้าใจได้ราบรื่น สภาพการณ์ บัญชาและความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี ในอีกประการหนึ่งก็มีการคิดถึงและประเมินผลกระทบนำข้อมูลเสนอแนะต่อชาติจากผู้เชี่ยวชาญและผู้รู้ในการสัมมนาครั้งนี้ว่าได้มีการนำมายังให้เกิดประโยชน์ในกลุ่มประเทศที่เข้าร่วมสัมมนามาก่อนอย่างเพียงใดในระดับชาติ ซึ่งหากประเทศไทยได้ทำแล้วก็ยอมจะก่อให้เกิดผลดีต่อการใช้ข้อมูลเทคโนโลยีและการพัฒนาประเทศสำหรับภูมิภาคน้อย่างมีประสิทธิภาพ

พันธุพงศ์ ธรรมนัส